

ERIK KÅGSTRÖM

Så är alltså också Erik Kågström borta. Han dog i måndags, 88 år gammal. Han var en av de första i Lunds Kommunistiska Blåsorkester, sedermera Röda Kapellet, en elegant på trombonen och en god och generös kamrat.

För de många som har en fix föreställning om hur en vänsterpartist ska vara måste Erik ha varit osannolik. Han var på 1950-talet en person man kunde beskåda i Vecko-Journalens mingelreportage, en framgångsrik neurokirurg ständigt omgiven av vackra kvinnor. Han flyttade söderut, till Limhamn, och blev på vägar jag inte vet, socialist. Med sitt tryckeri, ACU-press gjorde han partiet stora tjänster, t.ex. med tryckandet av detta blad i en källare på Fredsgatan. Med sin livsledsagare Margareta blev han en stöttepelare i Vpk Lund.

Med sin breda musikaliska bildning var han förebild för oss som var enkla statister i det tunga brasset och jag kan fortfarande höra inom mig hans förstatenorstämma i Internationalen. Hans yrkesliv vet jag inget om men han tvekade inte att åka till Chile efter Pinochets kupp 1973 för att hjälpa skadade kamrater.

Men det mest imponerande med Erik var hans vitalitet på senare år. Han började förbluffande nog spela fiol, han lärde sig att steppa! Och hans omsorg om världen resulterade i att han engagerade sig djupt i resurs- och klimatfrågor. Hans ihärdighet på den punkten torde vara väl känd för VB:s läsare som i hans många artiklar fått lära sig begreppet "peak oil".

Jag tror vi är många som kommer att sakna Erik. Av honom har vi kunnat lära hur man kan vara som kamrat, musikanter och människa,

Sten H

Erik Kågström har gått bort. Men hans texter lever kvar i Veckobladets nu 40-åriga krönika om Lund och världen. Varje människa har, nej är, ett eget unikt perspektiv. Ett sätt att se, ett sätt att tänka, ett sätt att värdera, ett sätt att leva och att arbeta. Erik Kågström var alltid självklart närvarande. Han sökte och förmedlade in i det sista med vetenskaplig exakthet kunskap om miljö, olja, energikris, ekonomisk kris. Han sökte en tänkbar, möjlig framtid för vårt samhälle. Det han såg tog vi del av, införlivade, bearbetade och förde vidare i vår gemensamma strävan att förstå världen. Hans tankar lever som en del av vårt kollektiva medvetande.

Gunnar Stensson

DOC LOUNGE 19 FEBRUARI

Jason Becker: Not Dead Yet

Av Jesse Vile / USA 2012 / 97 min

Ingen trodde att rockstjärnan och gitarrgeniet Jason Becker skulle leva länge nog för att uppleva sin 25 års dag. Som 19-åring blev Becker, nyss handplockad som gitarrist i David Lee Roth's band, diagnostiserad med nervsjukdomen ALS och fick beskedet att han aldrig skulle göra musik igen och bara hade några få år kvar i livet.

22 år senare, förlamad och utan talförmåga är Jason fortfarande vid liv. Och har funnit nya sätt att skapa musik.

Filmen är den första fullständiga dokumentären som skildrar gitarristens liv och öde och har producerats i nära samarbete med Becker-familjen som har bidragit med privata familjebilder och aldrig tidigare visade klipp.

SAMTAL & GÄSTER: Thomas Olsson, musikforskare vid Lunds universitet inleder visningen med en kort introduktion om Jason Beckers och den musikmiljö han levde och spelade i. (OBS! In English)

MAT&BAR: Ät din middag på Doc Lounge. Vi serverar alltid en vegetarisk soppa med bröd för 69 kr och i baren säljs det också vin, öl, kaffe, snacks mm.

TID: Kassen öppnar 19.00 / Film ca. 20.00 **PRIS:** 80kr / Student 60kr / GULDKORT (fri entré hela våren) 300kr

---

INTERNATIONELLA GRUPPEN

samlas i Vänsterpartiets lokal onsdagen den 20 februari klockan 19.

Alla välkomna, oavsett parti- eller organisationstillhörighet. Tema: Västliga ingripanden i konflikter i Mellanöstern. Exempel: Mali och Syrien.

Som underlag för samtalet finns i detta nummer av VB en text av Immanuel Wallerstein om Frankrikes ingripande i Mali och en av Paul Krugman om det internationella samhällets passivitet inför inbördeskriget i Syrien.

VÄLGÖRENHETSGALA

Vägen till Palestina har arrangerat en välgörenhetsgala för Palestina. Denna galan kommer att äga rum **den 22 februari 17:30 i Arena 305, Lönngatan 30, Malmö.**

Syftet med denna galan är att man ska få chansen att komma närmare den palestinska kulturen och lära sig mer. Kvällen kommer bland annat att innehålla såväl palestinsk folkdans och poesi, musik och stand-up komedi.

Det kommer att finnas mat samt palestinska hantverk till försäljning, pengarna vi får in går oavbrutet till dem behövande i Palestina, via Nordisk Hjälp.

HUR SKA VI FORTSÄTTA? INTERNATIONELL SOLIDARITET 1973 OCH 2013 AV GUNNAR STENSSON

På 1960- och 70-talen var det lätt att ta ställning. De europeiska och amerikanska imperiernas kolonier i Afrika, Asien och Latinamerika kämpade för frihet mot sina förtryckare. Många av befrielseörelserna var marxistiskt skolade. Det gällde inte bara att befria länderna, det gällde också att skapa socialistiska och demokratiska samhällssystem.

Den stora, men just därför diffusa, vision som delades av många handlade en sorts världsrevolution. I en av Vietnamörelsens sånger uttrycks den med orden ”Som en flodväg reser sig folken.” I marxistiskt präglade demonstrationer framfördes parollen ”Internationell solidaritet. Arbetarklassens kampenhet.”

När USA var som värst nedgången under Nixon hoppades många på en omvälvning där. Även Sovjetunionen tycktes vara på väg mot demokrati. Länderna i Östeuropa skulle snart vinna nationellt självbestämmande.

Att engagera sig internationellt var betydelsefullt också för utvecklingen i Sverige.

Visionen var kraftfull. Och den såg ut att börja förverkligas. Vietnam, Laos, Kambodja och de afrikanska staterna befriade sig. Starka rörelser var verksamma i Latinamerika. Sovjetunionens förstenede diktatur öppnades. Lydstaterna befriades. Estland, Lettland, Polen, Tjeckoslovakien och alla de andra.

Attacken mot World Trade Center ledde till ”kriget mot terrorismen”. Den världsomspännande demonstrationen mot USA:s avsikt att angripa Irak för exakt tio år sedan (det var sol och minusgrader den dagen i Lund) blev den hittills senaste folkliga massmobiliseringen för fred. Efter ett par månader stövlade USA in i Irak ändå. ”Mission accomplished” sa Bush.

Konsekvenserna av hans sanslösa chauvinism plågar fortfarande världen – och inte minst USA.

Desperata muslimska grupper, rättslösa på grund av terrorstämpeln, står mot de mäktiga nationerna i Väst med USA i spetsen, samtidigt som de försvårar och fördröjer den demokratiska utvecklingen i ”den arabiska våren”.

Sekteristiska konflikter föröder länderna i Mellanöstern. De är en konsekvens av imperialistiska övergrepp under 1900-talet. Giriga aktörer underblåser och utnyttjar kriget för egna syften. Olja. Metaller. Demokratins fiender som Saudiarabien rustas av USA, Tyskland och Sverige. I två artiklar nedan analyseras konflikterna i Mali och Syrien.

Kapitalism och utsugning är fortfarande huvudfienderna. De allra rikaste är rikare än någonsin och har störtat världens folk i två stora ekonomiska krascher. Konsumtionstillväxten förbrukar jordens ändliga tillgångar av metaller och olja. Rika länder roffar åt sig den produktiva jorden i Afrika. Haven utfiskas. Och kanske värst av allt: den globala uppvärmningen har blivit ett hot mot mänskligheten.

Vi måste studera den komplexa verkligheten och finna nya former och organisationer för vårt motstånd. Det är viktigare än någonsin. Vi måste förbereda folkens kommande flodvåg.

ÅRSMÖTE I VÄNSTERPARTIET LUND AV STEN H

V Lund hade årsmöte förra helgen och stämningen var god. Det är ingen hemlighet att partiföreningen hade en djup svacka i början av 00-talet, med hårda interna motsättningar och medlemsflykt. Men nu är det andra tider – i fjor fick man 48 nya medlemmar! Man kan spekulera om orsakerna, t.ex. en ny förnuftig och debattskicklig partiledare, avflyttning av nytraditionalister och en allt grövre borgerlig politik.

Årsmötet samlade drygt 40 medlemmar och hölls för första gången i det nygamla Folkets Hus, ”Wieselgrens minne”, på Kiliansgatan. Som vanligt spelade kommunalpolitiken en stor roll i redovisningen av det gångna året. Vänsterpartiet får nog sägas vara det ledande oppositionspartiet – S ligger oftast lågt i styrelser och nämnder medan Mp har en klen organisation och oklara politiska avsikter. Men det håller på att ändras: S verkar ta sin oppositionsroll mer på allvar och Mp tar nu egna politiska initiativ, mycket glädjande men V (och eventuellt DV) får se upp. Det kommer att bli spännande i den lokala valrörelsen 2014.

Ett aktivt år

Annars är det sjukvårdsfrågorna som har växt fram som de mest engagerande. Borgarnas sammanslagning av universitetssjukhusen i Malmö och Lund, kopplat med nedskärningar vad gäller personal och platser har mött motstånd hos lundaborna både som patienter, anställda och medborgare.

Partiföreningen har haft ett aktivt år, med många utåtriktade aktiviteter och där är vi som vanligt ensamma. Många partier tycks fungera allt mer ungefär som i USA: val-organisationer som dyker upp vart fjärde år. V Lund kämpar emot på den punkten, har torgmöten varje vår och höst, och driver kampanjer med flygblad och allt.

Det var stor, kanske alltför stor, enighet i nästan allt på årsmötet. En debatt om en valberednings funktioner utspelades dock, liksom om en motion om Kommunrevisionen. Motionären ville att vi i Lund skulle ha det som i den överväldigande majoriteten av andra kommuner, nämligen att dess ordförande och dess majoritet skulle ligga i minoritetens händer. Det skulle stärka dess ställning och öka intresset, menade motionären. Alls icke, fick vi höra, då skulle vi bara få en massa politiskt käbbel där majoriteten stod mot minoriteten. Dessutom skulle man då missa den funktion den fyller i dag där majoriteten har möjlighet att se till att nämnderna handlar i enlighet med fullmäktiges beslut. Lite oväntade synpunkter i ett parti som inte brukar vara rädd för motsättningar och som sällan har anledning att bekymra sig över självsvaldiga nämnder. Men resultatet blev, något överraskande, att motionen avslogs

efter votering, och allt förblir alltså vid det gamla.

Ett långt möte

Årsmötet började kl 11 och var klart kl 18, låt vara med en timmes måltidspaus. V Lund upprätthåller verkligen den gamla folkrörelse- och möteskulturen även om det kostar på för mötesdeltagarna. Det tråkiga är bara att det blev så där en timme politik och fem timmar om apparaten kring den.

Hur som helst tycks nu V Lund gå mot ytterligare ett aktivt år. I dagarna har borgarna bjudit på en ny uppslagsända. De har beslutat sälja Stortorget 1, den magnifika byggnad där restaurang Stortorget finns i bottenvåningen liksom Lilla teatern. Varför? Jo för att det är utförsäljningar som ska rädda kommunens dåliga finanser. V Lunds första stora framgångar nåddes genom att man blev stadsmiljöns främsta förkämpe. Kommer historien att upprepa sig?

INGRIPANDET I MALI: MODIGT ELLER KATASTROFALT?

AV GUNNAR STENSSON

I Veckobladet nummer 4 uttryckte Lucifer oro för vad som kan komma att hända i Mali efter det franska ingripandet. Han är inte ensam. Det har flera andra bedömare också gjort. Immanuel Wallerstein till exempel. Det finns skäl att kortfattat återge hans analys, skriven den 1 februari – i synnerhet som de senaste dagarnas utveckling bekräftar den.

Frankrikes president Hollande fick en formell begäran från Malis president att genast sända trupper, eftersom Malis armé befann sig i full reträtt och det var sannolikt att fundamentalisterna skulle ta kontroll över huvudstaden Bamako och makten över hela landet. De franska trupperna måste nå fronten nu eller aldrig.

President Hollande kände att världsoinionen stödde inmarschen. FN hade enhälligt erbjudit regeringen i Mali sitt politiska stöd och gett de afrikanska länderna i regionen fullmakt att bistå den. Problemet var att de afrikanska trupperna inte skulle hinna bli klara att ingripa före midsommar. Hollande kände att Frankrike inte kunde vänta så länge.

Algeriet, som tidigare motsatt sig varje form av militärt ingripande – också av afrikansk trupp - förklarade sig nu villigt att acceptera att franska stridsplan använde algeriskt luftrum. Det gjorde också Tunisien som sade sig ”förstå vad Frankrike gjorde”. Alla Frankrikes Nato-allierade, särskilt Storbritannien, Tyskland, Italien, Spanien och – mindre entusiastiskt – USA förklarade att Frankrike gjorde rätt och erbjöd sig att bistå med transportplan och personal för att utbilda de afrikanska soldaterna – men inte att sända egen trupp.

Ingripandet skulle ge Frankrike möjlighet att stärka Malis president på bekostnad av arméns överbefälhavare som försökt genomföra en militärkupp. Det var något som både Frankrike och dess allierade önskade.

Så Hollande beslöt att skicka in ett begränsat antal soldater och stridsflygplan och se till att Malis regering återerövrade norra Mali, kanske med hjälp av afrikanska trupper, och mer eller mindre permanent köra ut de islamistiska fundamentalisterna. På mycket kort tid, en månad eller så.

Beslutet höjde omedelbart Hollandes prestige både i Frankrike och omvärlden.

Men redan nu, efter inte mycket mer än en månad, verkar det som om Hollandes beslut var felaktigt och har försatt Frankrike i samma slags moras som västvärlden tycks specialisera sig på. Redan innan Frankrike fattade beslutet att skicka trupp pågick en bred diskussion både i Frankrike och resten av världen om att Frankrike riskerade att hamna i "ett nytt Afghanistan", vilket var vad många trodde skulle ske. Och det är just vad som ser ut att hända – även om det är stora skillnader mellan Mali och Afghanistan. De franska politiker som enhälligt stödde Hollande börjar redan "distansera sig". Och ingen NATO-allierad verkar beredd att ge något substantiellt bidrag.

De franska och maliska trupperna har återerövat de viktigaste städerna i norra Mali och afrikanska soldater från Tchad deltar i krigsansträngningen. På ytan ser det alltså bra ut. Men under ytan är situationen inte det minsta bra för Frankrike - och Väst.

Vad innebär det att återerövra en stad? Visst har de väpnade grupperna – det finns flera sådana – kört bort sina lastfordon och soldater från städerna. De islamistiska fundamentalisterna avser tydligen att utkämpa ett gerillakrig eftersom de är för svaga för en direkt konfrontation. Men det förefaller också som om de gått under jorden inne i städerna samtidigt som större delen av dem har förflyttat sig till de grottrika bergstrakterna i norra Mali. Det kommer att bli mycket svårt att driva bort dem därifrån.

Tuaregerna finns kvar i städerna. Och det var deras kamp för självstyre i sin region som inledde hela konflikten.

Det finns flera religiösa och etniska konflikter i området. Malis armé består till största delen av mörkhyade afrikaner från södra Mali medan tuaregerna och sahara-malierna är mer ljushyade. Det har redan förekommit övergrepp och brott mot de mänskliga rättigheterna som är besvärande för Frankrike.

Är det möjligt att överlåta till den återinsatta maliska regeringen att klara av situationen? Eller kommer Mali då att falla sönder igen?

Hollandes modiga beslut kan mycket väl visa sig ha varit ett katastrofalt beslut, slutar Immanuel Wallerstein

Så Lucifers skepsis är i högsta grad befogad. Det är värt att minnas om det skulle bli tal om en svensk militär insats. (Vi är redan inblandade via EU)

BORDE USA INGRIPA FÖR ATT STOPPA BLODBADET I SYRIEN?

AV GUNNAR STENSSON

VB har skrivit ytterst lite om inbördeskriget i Syrien, trots att det hittills har kostat 60 000 liv och påverkar Sverige direkt genom flyktingströmmen. Utvecklingen förefaller omöjlig att påverka. Det enda man tycks kunna göra är att ge pengar till "Läkare utan gränser" och argumentera för en generös flyktingpolitik.

Härom dagen publicerade New York Times en krönika av Paul Krugman om Syrien. Den ger ett intressant perspektiv på utvecklingen, en förklaring till låsningen i FN och i

världspolitiken och innehåller ett inlindat förslag till en möjlig lösning, ett förslag som vi inte behöver acceptera. Här kommer en redigerad översättning av Krugmans text:

”Förra veckan mötte jag en grupp indiska strateger på Institute for Defence Studies and Analysis för att samtala om hur USA skulle kunna dra sig tillbaka från Afghanistan och samordna Indiens, Pakistans och Irans intressen.

Vid ett tillfälle kastade jag fram ett förslag och fick följande svar från en av de indiska deltagarna: ”Det har prövats förut - på 1000-talet - och det fungerade inte.”

Det är därför jag tycker om att resa till Delhi och tala om regionen. Indiska tjänstemän tänker ur ett hundraårsperspektiv, inte månader, och de ser kartan över Mellanöstern utan de kolonialgränser som britterna drog.

I stället ser de gamla civilisationerna (Persien, Turkiet, Egypten) och trosriktningarna (shiiter, sunni och hinduer) och de gamla folken (pashtuner, tadchiker, judar och araber) som interagerar enligt historiska beteendemönster.

”Om du vill förstå regionen så lägg fram en karta över området från Ganges till Atlanten och sudd ut de brittiska gränserna”, anmärkte Akbar, den gamle indisk-muslimske historikern och författaren. Då ser du de verkliga underströmmarna som under lång tid har styrt Mellanöstern, och de intressen som styr folk och stammar – och inte bara regeringar”. När du ser på regionen på det sättet, vad ser du då?

För det första att det inte finns någon metod för USA att uppnå stabilitet i Afghanistan utan samarbete med Iran. På grund av de uråldriga banden mellan de iranska shiiterna och de shiitiska persisktalande afghanerna i Herat, Afghanistans tredje största stad, har Iran alltid varit och kommer alltid att förbli en aktör i afghansk politik. Det shiitiska Iran har aldrig gillat de sunni-muslimska talibanerna. ”Iran är den sunni-muslimska extremismens naturliga motpart”, sa Akbar. Det är i Irans intresse att minska talibanernas inflytande. Det var därför USA och Iran var tysta allierade när talibanerna störtades från makten, och de kommer att förbli tysta allierade i ansträngningarna att förhindra att talibanerna kommer tillbaka.

Ur indiskt perspektiv är kriget i Syrien bara ännu ett kapitel i det långa sunni-shiitiska inbördeskriget. Det är ett krig genom ombud mellan de sunni-styrda Saudiarabien och Qatar – de två monarkier som stöder den syriska ”demokraterna” som till största delen är syriska sunnimuslimer – och det shiitiska Iran och den shiit-alawitiska syriska regimen. Det är ett krig som aldrig upphör, det kan bara undertryckas.

Det är därför en del generaler i Israel börjar förstå att om kriget i Syrien är en dödskamp kan det innebära ett lika stort strategiskt hot mot Israel som Irans utveckling av kärnteknologi. Om den syriska staten faller sönder som Afghanistan – vid Israels gräns – blir det ett laglöst land där jihadisterna, kemiska vapen och missiler flyter omkring utan kontroll.

Kan den kollapsen undvikas? I Washington hoppas somliga att om man störtar den Bashar al-Assads regim i Damaskus skulle väst och sunnimuslimerna kunna flytta Syrien från den iransk - sovjetiska maktsfären till den sunni-saudi-amerikanska sfären. (Notera hur Paul Krugman ofrivilligt råkar använda termen ”sovjetisk” i stället för ”rysk! Och att New York Times korrekturläsare har missat det!)

Men det går inte att genomföra flytten i ett stycke; Syrien skulle falla isär i sunni-rationer

och alawitiska regioner. Och om flytten mot förmodan skulle lyckas, skulle Iran försöka flytta det övervägande shiitiska Irak och Bahrain till sin maktsfär.

En del arabiska diplomater i FN hävdar emellertid att det finns en medelväg, men för att den ska lyckas måste USA ta ledningen: Först måste säkerhetsrådet anta en resolution om att upprätta en övergångsregering i Syrien med alla maktbefogenheter och med jämlik representation av alawiter och sunni-rebeller. Om ryssarna kan övertalas att stödja en sådan resolution (inte lätt!) skulle det kunna bryta dödläget i inbördeskriget eftersom många av dem som nu är lojala med regimen då skulle se skriften på väggen och överge Assad. Käppen skulle bestå i att tala om för ryssarna att om de inte stöder en sådan resolution kommer USA börja sända vapen till de sekulära/moderata rebellerna.

Existerar verkligen en sådan politisk medelväg mellan George W Bushs linje att satsa alla resurser på att omforma Irak och Barack Obamas ”om du snuddar vid det får du det på halsen så rör det inte ens”?

Man måste studera Irak. Lärdomen från Irak är att trots att djupa historiska strömningar styrde där – sunnimuslimer mot shiiter och kurder mot araber - visade Iraks val i december 2010 att multisekteristiska partier och demokratiskt styre var möjliga – och i själva verket var vad många irakier önskade. Men USA skulle behöva ha kvar trupper ytterligare ett årtionde för att garantera att övergången från sekterism till multi-sekterism ska fungera.

Syrien är en tvilling till Irak. Det enda sättet att starta en övergång till multi-sekteristiskt styre – dvs en övergång till sekulära partier – är en FN-resolution stödd av Ryssland och med en politisk kraft på marken som kan övertala, tvinga och förmå partierna att samexistera.

Om du vill uppnå målet måste du gilla medlen att nå det. Du kan inte förändra politiken ”om du inte säger att du tänker stanna i hundra år”, insisterar Akbar. Men ingen vill leka imperium längre. Därför är det bäst, hävdar han, att inte stanna länge i något av dessa länder – fem månader kanske, men inte fem år. Fem år, säger Akbar, är precis lagom länge för att folket ska börja hata dig, men inte frukta eller respektera dig, och än mindre förändra sitt sätt att leva.

PÅ OLOF PALMES TID 5 AV GUNNAR STENSSON

En lärare som utexaminerats från Lärarhögskolan och fått sin första tjänst i Blekinge tog sitt liv sedan partnern insjuknat i HIV.

Jag slutade förra avsnittet med skandalen då Palme blev utbuad i Storkyrkan. Här något om bakgrunden. 1982 angrep Israel Libanon. En fredsrörelse växte fram i Israel. Yasser Arafat och PLO var beredda att erkänna Israel under förutsättning att man kom fram till en tvåstatslösning med utgångspunkt från 1967 års gränser. Olof Palme engagerade sig starkt. Och blev utbuad av svenska sionister i Storkyrkan.

Ronald Reagan tillträdde 1981 som amerikansk president. Han inledde en kapprustning och något som kallades Star Wars som skulle skydda USA mot sovjetiska missiler. Längs järnridån placerade han ut hundratals taktiska kärnvapen.

En stark fredsrörelse växte fram. På Heleneholmsskolan ansvarade jag för en studiedag om krig och fred. Jag fick Rune Liljegren att ställa upp som talare. Eleverna var engagerade. Jag var nöjd att studiedagen fungerade bra.

Jag firade min 50-årsdag med några kollegor på en restaurang vid Möllevångstorget i Malmö.

Ronald Reagan var angelägen att hämnas på Iran efter den förödmjukande ambassadockupationen. Han tog kontakt med Saddam Hussein och utlovade amerikanskt stöd om Irak anföll Iran. Ett av hans ombud var Dick Cheney, som blev USA:s vicepresident under Irak-kriget 2003. Han medverkade till att Saddam Hussein hängdes. 1980 var han Saddam Husseins vän och såg till att han fick tillgång till den giftgas med vilken han mördade tusentals civila kurder i Halabja.

Saddams blixtnfall överraskade Iran och hade till att börja med en del framgångar men snart förvandlades kriget till ett ställningskrig. Iran förlorade hundratusentals ungdomar och ayatolla Khomeini befäste sin makt. Kriget varade nästan hela 1980-talet. Olof Palme utsågs till medlare. När han återvalts till statsminister 1982 övertog Jan Eliasson uppgiften.

1985 förändrades läget i det kalla kriget mellan USA och Sovjetunionen genom att Gorbatjov valdes till generalsekreterare i Sovjetunionen och inledde nedrustningsförhandlingar. För sent. Sovjetunionen skulle aldrig hämta sig från den ekonomiska krisen.

Kulturen på Olof Palmes tid måste nämnas. Litteraturen som tog ställning: P O Enqvist, Sara Lidman, Jan Myrdal, Sven Lindkvist, Karl Vennberg, Göran Sonnevi, Peter Weiss. Musik: Bob Dylan, Blå tåget. FNL:s sånggrupper, Grupp 8. Teater: Fria Pro, Flotten, Tältprojektet. Tältprojektet ja. När den stora turnén var över fick VPK LUND överta de långa röda fanorna. Det var en tid då kulturen var en självklar del i samhällsutveckling och politik.

Vpk tog kulturellt ansvar. I Ny Dag recenserades lyrik, romaner och rapportböcker. Där fördes debatter. Partiets förlag Arbetarkultur gav ut Peter Weiss stora dialogroman om Europa från revolutionsåren i början av 1900-talet till slutet av andra världskriget. Romanens form är ytterst krävande och förutsätter bakgrundskunskaper som man måste tillägna sig på annat håll. Den är lång; tre digra volymer som gavs ut mellan 1975 och 1981. Den är bra att läsa som studiecirkel i grupper av läsare med olika kunskaper under flera sammankomster. Jag vet att CH Hermansson ledde en. Ett kollektivt konstverk som kräver kollektiv läsning för att deltagarna ska kunna tillgodogöra sig det. Förmodligen är den ett av världslitteraturens stora konstverk på samma sätt som Dantes Divina Commedia eller James Joyces Ulysses, inte heller lättillgängliga. Idag läst av få, svår att få tag på. Den skrevs på tyska och översattes av Ulrika Wallenström. Kanske garanteras dess fortlevnad av att den finns på det tyska världsspråket. Men den är lika mycket svensk och utspelar sig till stor del i Sverige. Ny Dag är sedan årtionden nedlagd och förlaget Arbetarkultur finns inte mer.

I första avsnittet av den här historien berättade jag om min glädje över Olof Palmes demokratiska grundskola som öppnat vägar till högre utbildning för alla.

Jag berättade också om samordningen av låg- och mellanstadium, högstadium och gymnasium på Heleneholm som gjort det möjligt för eleverna att genomföra hela sin tolvåriga skolgång med samma kamrater och med samma lärare de sex åren på högstadium och gymnasium. Det innebar ovärderliga sociala och pedagogiska fördelar. Korsningen

Munkhättegatan-Ystadvägen ligger i ett av Malmös fattigaste områden. Trots det lyckades vi slussa flertalet elever fram till studentexamen.

Nu beslöt regeringen att skilja högstadiet från gymnasiet. Heleneholms högstadium måste läggas ner. En tredjedel av lärarna skickades till andra skolor (flera återvände så småningom). Och värst av allt: eleverna drabbades. Rekryteringen från närområdet till gymnasiet upphörde nästan helt.

2013 ska Heleneholmsgymnasiet flyttas till Malmö Latin. Munkhätteskolan har förfallit och blivit en av Malmös mest förslummade skolor.

Nedläggningen av högstadiet innebar en mängd lokala konflikter kring rättvisefrågor. De flesta av oss var eniga om att själva reformen var ett misstag. Gick det att avskaffa den? Naturligtvis inte. Det gjorde mig till skolpolitiker. 1989 efterträdde jag Rolf Nilsson i Lunds skolstyrelse. Jag blev kvar i kommunal skolpolitik i Lund i sjutton år.

Martin fick en son i början av 80-talet. Dag. Han är lärare nu. Jag blev farfar. Sara fick tack vare Kajsa Theander ett jobb i Malmö efter att ha avslutat sin utbildning på Styr- och reglerprogrammet på Polhem, där hon haft en bra klassföreståndare, men varit den enda flickan i klassen. Johanna gick i Klostergårdsskolan.

1986

Teddy Adolfsson på Vårdcentralen i St Lars konstaterade hösten 85 en orimlig ökning av antalet fall med halsinfektioner och lungproblem bland Klostergårdsborna. Cancerfallen var också onormalt många. Utsläppen från Åkerlund och Rausing var orsaken. När vinden låg på, var Klostergården insvept i en sötaktig eterliknande doft. Föräldrar tog sina barn från förskolorna vid Västanväg.

Byalaget inledde en kampanj med namninsamling och opinionsmöten, Arbetet och Sydsvenskan rapporterade. Det var arbetskrävande och drygt. En stor del av 1985 ägnades åt kampanjen. Men den fick genomslag.

En tisdag, kanske den 25 mars 86, ringde Elisabet Norborg mig. Sydsvenskan ville intervjua Klostergårdsbor om länsstyrelsens beslut att ålägga Åkerlund och Rausing att begränsa utsläppen. Jag har undrat över att telefonkedjan var just sådan, men det är en detalj jag är säker på. Det var svårt att snabbt nå någon person som var beredd att svara. Jag minns mycket väl att jag ringde Kajsa Theander och att hon ställde upp. Jag kände henne väl, ända sedan något Vietnammöte på Smålands nation på 1970-talet.

Åkerlund och Rausing minskade utsläppsnivån och inbjöd Byalag och Klostergårdsbor att besöka anläggningen på andra sidan korpfbollsplanerna. Det var en seger som gav vårdcentralen, byalaget och Klostergårdsborna råg i ryggen.

Fredagskvällen den 27 februari var kall och snöig. Johanna hade namnsdag den tjuguförteende och jag köpte en present till henne, en leksakspistol att skjuta till måls med, i en butik vid Södra Förstadsgatan medan jag var på väg hem till Lund i skymningen.

Morgonen den 28 februari planterade vi om krukväxter, Karin och jag. När vi slog på radion fick vi höra att Olof Palme var skjuten.

Mars var en stressig månad. Under åren 1981 till 86 hade jag och mina kamrater byggt upp en Eritrea-organisation, EGIS, Eritreagrupperna i Sverige. I början av mars skulle Eritreagrupperna i Norden ha ett gemensamt möte i Oslo. Jag reste dit tillsammans med Lars Bondestam, en etnolog som studerade nomadfolken på Afrikas Horn. Något år senare dödades

han av en vägbomb vid gränsen mellan Etiopien och Sudan.

Mötet hölls på Veterinärhögskolan. Under vistelsen i Oslo såg jag Olof Palmes begravning i direktsändning i norsk television. Ett 30-tal personer var samlade framför TVn. Kort tid därefter hade EGIS ett nytt möte, denna gång i Stockholm. Jag reste nattåg som jag brukade på den tiden. Vid sjutiden på morgonen gick jag mot Sveavägen. Det låg fortfarande ett berg av blommor på mordplatsen. Jag stötte på Joakim Lenz som var på väg till Folkets Hus. Ett tredje nordiskt Eritreamöte genomfördes i Köpenhamn.

I Lund ställde jag mig någon av de där dagarna i kön på Folkets hus för att skriva mitt namn i kondoleansboken. Stämningen var allvarlig. Kön rörde sig långsamt framåt. Tyst. Det var kanske redan 1/3.

Hur kändes det? Vintern var mörk och kall och grå de där dagarna i Malmö, Lund, Oslo, Köpenhamn – nej., där var det lite sol - och Stockholm. En känsla av överklighet och tomhet dominerade. Olof Palme hade präglat hela 70-talet och 80-talet fram till sin död. Vi hade varit engagerade i samma frågor. Vi läste samma litteratur, vi såg samma filmer. Jag hade förstås också sett "Bröderna Mozart". På 60-talet hade jag som han läst Norman Mailers "De nakna och de döda" om den framväxande fascismen i den amerikanska Stilla Havs-armén. Jag hade vid flera tillfällen tagit hårt avstånd från Olof Palmes handlingar och ståndpunkter (det visste han säkert inte, såvida han inte råkat stöta på någon enstaka tidningsartikel). Jag hade trott att han skulle finnas alltid. Det är så man känner mitt i livet Nu var han borta. En epok var slut. En ny hade inletts. Vad gällde?

Eritrea kan ha fungerat som en avledning. Resandet. Alla de människor som deltog i organiserandet och opinionsbildningen. Lars Bondestam. Rezene Tesfazion som var med när Eritreagruppen i Lund bildades i ett av bibliotekets studiecirkelrum 1981 och som ledde en demonstration mot militärkuppen i Eritrea 20 år senare och som blev socialdemokratisk riksdagsman.

Aktiviteten kring Eritrea var intensiv. Vi började ge ut kvartalstidskriften Eritrea-nytt. Jag körde hela upplagan i en barnvagn från tryckeriet vid Kung Oskars bro. Sedan skulle några hundra ex adresseras och skickas. Vi såg till att få tidskriftsstöd.

Befrielsefronten EPLF, Eritrean Peoples Liberation Front, skulle genomföra en kongress i det befriade området med gäster från hela världen. Lars Bondestam, Philip Gottlieb och jag skulle representera EGIS. Inte förrän vintern 1987 kom vi iväg. Kongressen inleddes 12 mars. Jag höll ett hälsningsanförande från Sverige och framförde den nye svenska statsministern Ingvar Karlssons välgångsönskningar i den stora amfiteatern, sammanfogad av flata lösa stenar, där kongressen genomfördes i det befriade norra Eritrea. Isayas Afeworki valdes till EPLF:s nya generalsekreterare. Etiopiska spaningsplan cirklade över bergen.

Olof Palmes tid är förbi. Medan jag skrivit har minnen dykt upp, flaxat förbi och försvunnit liksom namn, ansikten, episoder och känslor. Det har flimrat för ögonen och susat i öronen. Särskilt på nätterna. Det kunde ha blivit en helt annan berättelse. Sök gärna felen, luckorna, tillför!